

BILTEN

DVE NEDELJE U SVETU ENERGETIKE

ENERGETSKA UNIJA DRUGI IZVEŠTAJ

Evropska komisija:
Energetska tranzicija uveliko
u toku

Nema druge alternative

Reakcije:
Pet „međutim“ na Izveštaj o
energetskoj uniji

Malo pokazatelja napretka

Šta se može zaključiti iz
izveštaja?

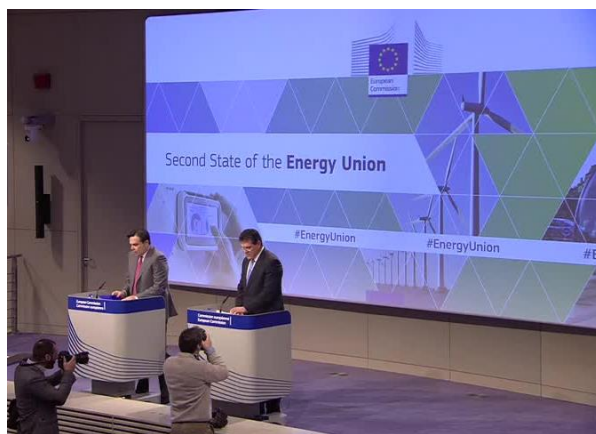

Energetska tranzicija Evrope uveliko u toku

BRISSEL - Drugi Izveštaj o stanju energetske unije, obelodanjen 3. februara, pokazuje da se modernizacija privrede Evropske unije i njena tranzicija ka nisko-karbonskoj eri događaju. Što se tiče ključnih ciljeva - smanjenja emisija gasova efekta staklene bašte (greenhouse gas - GHG), energetske efikasnosti i obnovljive energije, Evropa je na pravom putu da ispuni ono što je zacrtano za 2020. U cilju daljeg razvoja ovog procesa, Evropska komisija je najavila novi krug za realizaciju Energetske unije. Komisija namerava da tokom ove godine sprovede dodatnu dubinsku analizu politike koju vezano za ovaj portfelj sprovode sve članice Evropske unije. Prošla, 2016. godina bila je godina predstavljanja. Evropska unija je nastavila da uspešno da razdvaja svoj ekonomski rast od emisija GHG. U periodu 1990.-2015., kombinovani bruto društveni proizvod EU porastao je za 50%, dok su ukupne emisije smanjene za 22%, što Brisel ocenjuje kao izvanredno dostignuće.

Ipak, poslanici Evropskog parlamenta skreću pažnju na činjenicu da postizanje ciljeva klimatske politike ne sme da onemogući smanjenje troškova i slabljenje konkurencije u nizu sektora evropske privrede. Prema analizama same Evropske komisije, procenjuje se da 54 miliona Evropljana spadaju u kategoriju energetske sirotinje, „domaćinstava primoranih da biraju hoće li jesti, ili se grejati“, ilustruje portal EurActiv.

Evropska komisija (EK) želi da Evropa predvodi globalni prelazak na čistu energiju, a ne samo da se prilagodi tom cilju. EU ima za cilj da smanji svoje GHG emisije za najmanje 40% do 2030. i to namerava da postigne merama energetske efikasnosti, kao i preuzimanjem uloge globalnog lidera u obnovljivoj energiji. Tokom 2016., EK je predstavila svoju strategiju mobilnosti uz niske emisije. Suština te strategije je da do 2050. emisije GHG iz sektora saobraćaja budu barem 60% niže od onih u 1990., i budu čvrsto na putu ka nuli, ne dovodeći pri tom u pitanje potrebe mobilnosti ljudi i roba, niti globalnu povezanost. Ovo bi moglo predstavljati jedan od najtežih ciljeva, jer do

sada nije mnogo postignuto u smislu smanjenja emisija GHG u oblasti transporta u Evropi.

Uprkos do sada postignutim rezultatima, povezivanje evropske energetske tranzicije sa Pariskim sporazumom o klimi zahtevaće mnogo ambicioznije klimatske i energetske ciljeve, čak u odnosu na one koje je EU predložila za 2030., uz jače zakonodavstvo i dodatne mere, posebno vezane za jačanje energetske efikasnosti, ocenjuju analitičari.

Energetska efikasnost

Evropska komisija je, kako stoji u Izveštaju o stanju energetske unije, podnetom Evropskom parlamentu i Savetu Evrope, optimista kada je u pitanju ispunjenje cilja jačanja energetske efikasnosti za 20% do 2020. Međutim, izvršno telo EU ukazuje da će ostvarenje tog cilja zahtevati napor svih zemalja članica. Na energetske efikasnost treba gledati kao na zaseban izvor energije, koji jača u toj oblasti sigurnost snabdevanja EU.

Energetska efikasnost je ključni element prelaska ka čistoj energiji. Ona otvara prostor uštedi potrošnje energije, što podstiče rast privrede EU, investicije i otvaranje radnih mesta, objašnjava EK. Takođe donosi potrošačima uštede, uz benefite u obliku smanjenja korišćenja energije, emisija GHG, boljeg kvaliteta vazduha, sigurnijeg snabdevanja i konkurentnosti u ovoj oblasti, navodi se u Izveštaju.

Obnovljivi

Sa dostizanjem nivoa udela obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije od 16,4% u 2015., EU kao celina je u dobroj meri na putu ostvarenja cilja od 20% do 2020. „pod uslovom da zemlje članice ispune zacrtane nacionalne ciljeve“, stoji u Izveštaju. Evropske investicije u ovoj oblasti smanjene su za više nego upola od 2011., a 44 milijarde evra prošle 2016. godine, dok su globalne investicije u obnovljive izvore energije iznosile preko 260 milijardi evra. Ako se ovaj trend bude nastavio, dovešće u pitanje ostvarenje ciljeva za 2020., upozorava Komisija.

Evropska unija je prihvatila obavezujući cilj postizanja udela od 27% u obnovljivim izvorima u finalnoj potrošnji energije do 2030.

Ipak, protiv svih zemalja članica EU, uz jedini izuzetak Malte, pokrenut je tokom 2015. pravni postupak zbog propusta u unošenju odredbi Direktive EU o energetske efikasnosti u nacionalna zakonodavstva, upozorava Evropska komisija, koja je za 2030. predložila obavezujući cilj ostvarenja energetske efikasnosti od 30% na nivou EU. Komisija se nada da bi postizanje ovog cilja, pored ostalog, smanjilo uvoz prirodnog gasa u EU za 12%.

Arijas Kanjete: Alternative Energetskoj uniji više nema

Komesar za klimatska pitanja i energetiku u Evropskoj komisiji, Migel Arijas Kanjete, ocenio je na svom twiter profilu da je Evropa na dobrom putu da ispuni klimatske i energetske ciljeve za 2020. „Uprkos trenutnim geopolitičkim neizvesnostima, Evropa ide napred sa tranzicijom ka čistoj energiji. Ne postoji alternativa.

činjenice govore same za sebe: cena energije proizvedene iz obnovljivih izvora sada je konkurentna, a ponekad i jeftinija od one dobijene iz fosilnih goriva. Sektor obnovljive energije zapošljava preko milion ljudi u Evropi, privlači više investicija nego mnoge druge oblasti privrede, i smanjio je evropski račun za uvoz fosilnih goriva za 16 milijardi evra,“ rekao je Arijas i poručio: „Sada treba održati snagu ove aktivnosti jer Evropa radi sa svojim partnerima na predvođenju globalne trke za stvaranje održivije, konkurentnije ekonomije.“

TWEETS 2,221 FOLLOWING 936 FOLLOWERS 36.7K LIKES 856

Pinned Tweet
Miguel Arias Cañete @MAC_europa · Feb 1
Despite the current geopolitical uncertainties, Europe's forging ahead with the clean energy transition. More on Wednesday.
#CleanEnergyEU

- 7 Market integration: southern sun goes north, northern wind goes south
- 8 European energy comes in big waves
Ocean energy could satisfy 10% of European electricity demand
- 9 Clean energy spreads
10% EU interconnection target by 2020
- 10 Wasting energy is as bad as wasting food
The heat being wasted in Europe could cover 100% of our buildings' heating needs

#EnergyUnion

Šefčovič: Energetska unija nije samo energija

„Energetska unija se ne ograničava samo na postulatima energije i klime; radi se o ubrzanju suštinske modernizacije ukupne privrede Evrope, tako što će ona postati niskougledna, a štedljivija u potrošnji energije i energetskih izvora, na socijalno pravedan način,“ poručio je potpredsednik Evropske komisije, Maroš Šefčovič, zadužen za rukovođenje projektom formiranja evropske energetske unije. „Moramo takođe da ojačamo spoljnu dimenziju energetske unije, kako bi poboljšali lidersku ulogu EU na globalnom planu,“ dodao je on. Šefčovič je rekao da posle situacije u kojoj je veliki deo potrebnih zakonodavnih predloga na stolu, 2017. godina bi trebalo da bude godina implementacije te legislative. „Sa tom porukom izlazim pred zemlje članice Evropske unije, lansirajući novi krug formiranja Energetske unije.“

Portal *Climate Home* navodi, u reakciji na novi izveštaj Evropske komisije, da nije sporan cilj Evropske unije da smanji do 2020. emisije GHG za 20% u odnosu na 1990., tim pre što je već 2015. godine emisija gasova efekta staklene bašteveć za dva procenta premašila taj cilj. Nije sporan ni cilj postizanja uštede u potrošnji energije od 20%, dodaje portal da bi iza toga naveo pet razloga ra rečenicu koja počinje sa „međutim“:

1. Ciljevi su verovatno preslabi

Naliče gore pomenutog dostignuća je da je potreban neki zamah van samog tržišta tehnologije i usluga čiste energije. Na to upućuje podatak da su emisije blago porasle u 2015. - poslednjoj godini za koju su puni podaci bili dostupni. Prema oceni Vendela Trija, direktora NVO Klimatska mreža Evrope (CAN Europe), „postignuti napredak ne znači da EU može da leži na lovorikama, jednostavno zato što je lestvicu postavila ekstremno nisko. Prema njemu, EU može i mora dodatno da pojača klimatske ciljeve, ojača zakonodavstvo i donese dodatne mere kao što su rokovi za postepeno ukidanje fosilnih goriva - ako želi da uskladi svoju energetske tranziciju sa obavezama iz Pariskog sporazuma o klimi.“

što će zahtevati i usklađivanje njene energetske tranzicije sa Pariskim klimatskim sporazumom. Drugim rečima, "Biti na pravom putu da dostigne svoje trenutne slabosti mete daje jedan dodatni argument da EU može i mora da učini više da pojačaju klimatskih ambicije. Usklađivanje energetske prelaz sa Sporazumom u Parizu će zahtevati više ambiciozne klimatskih i energetske ciljeva, jak zakonodavstva, kao i dodatne mere kao što su rokovi za postepeno ukidanje fosilnih goriva. "

2. Zemlje članice moraju „da se ukrcaju“

Jedna stvar je proglasiti politiku iz Brisela, a potpuno druga - ostvariti aktivnost na tlu. Wind Europe ukazuje da tek sedam od 28 zemalja EU imaju jasno zacrtanu politiku za obnovljivu energiju posle 2020. Ekstremni primer je Poljska, koja i dalje na uglju gradi svoj put ka energetske sigurnosti, kakve god posledice bile po čovekovu okolinu.

3. Reakcija investitora u fosilni infrastrukturni sektor

U izveštaju se prvi put ukazuje da ciljevi klimatske politike i uvođenja čiste tehnologije mogu dovesti do „rizika nasukanih investicija“ po projekte prekograničnih gasovoda i dalekovoda, koji su u srcu projekta energetske unije. Radi se o opasnosti da investicije u oblasti fosilnih goriva mogu postati neisplative pod udarom klimatske politike i uvođenja čiste energetske tehnologije. Alternativa tome je da interesni fosilni logi izazove efekat „formiranja bloka ugljendioksida“, sa istiskivanjem čistijih alternativa.

4. Gasovodi, međutim, i dalje dominiraju

Ono što unosi zabunu je što Evropska komisija izgleda nije pronašla spoj između planova za energetske efikasnost i teme investicija u gasovode. Šefčović je pozdravio napredak u realizaciji projekta Južnog gasnog koridora, kontroverznog mega projekta zasnovanog na pretpostavci velike potražnje za prirodnim gasom. Analitičari savetodavne organizacije E3G su utvrdili da je nivo potrošnje (gasa) koji predviđaju operatorske kompanije nespojiv sa realizacijom klimatskih ciljeva.

5. Kaptaza ugljendioksida u zastoju

Evropska unija zahteva od investitora u velike elektrane na uglj i prirodni gas da u projektima izađu sa procenom izvodljivosti kaptaze i pohranjivanja gasova koje emituju u podzemna skladišta. Od 2013. do danas je urađeno 29 projekata i ni u jednom od njih se nije mogla naći ekonomska računica. U nekim slučajevima projekti su ostavljeni po strani za slučaj da cena emisija ne dostigne nivo na kome bi primena ove skupe tehnologije bila isplativa. Ukoliko se ne pronađe računica za razvoj tehnologije kaptaze i skladištenja ugljendioksida, biće mnogo teže izaći u susret međunarodnim klimatskim ciljevima, upozorili su naučnici.

Power Engineering: Uvozna zavisnost i vezani energetske troškovi u porastu

Kod 22 zemlje članice ukupna neto uvozna zavisnost smanjena je od 2005. do 2014. godine, ali je u isto vreme uvozna zavisnost značajno porasla u Danskoj, Poljskoj i Velikoj Britaniji „usled smanjenja autohtone proizvodnje fosilnih goriva,“, utvrdili su analitičari magazina Power Engineering. U izveštaju se navodi takođe da 11 od 28 EU država članica još nije ispunilo cilj da 10% njihove proizvodnje energije bude interkonektorima povezano sa drugim članicama EU. Konkretno, Bugarska, Kipar, Nemačka, Španija, Francuska, Irska, Italija, Poljska, Portugal, Rumunija i Velika Britanija. U proseku, troškovi vezani za energiju učestvovali su sa 8,6 odsto u troškovima domaćinstava sa niskim prihodima u EU. Taj udeo je uvećan u većini EU zemalja od 2005.

CAN Europe: Pariski sporazum zahteva rokove za postepeno eliminisanje fosilnih goriva

Vendel Trio, direktor organizacije Klimatska mreža Evrope (CAN Europe), kaže komentarišući Drugi izveštaj o stanju Energetske unije: „Zabrinjavajuće je da će sadašnji usporeni hod ka razvoju obnovljive energije biti više nego prepolovljen posle 2020., jer su ciljevi za 2030. postavljeni prenisko. Da bi se energetska tranzicija (EU) uskladila sa Pariskom sporazumom, klimatski i energetske ciljevi moraju biti ambiciozniji, legislativa jača, uz donošenje dodatnih mera kao što su krajnji rokovi za postepeno eliminisanje fosilnih goriva.“

ePure: EU nije ni blizu cilja od 10% obnovljivih u saobraćaju do 2020.

Emanuel Desplečin, generalni sekretar ePURE - Evropskog udruženja za obnovljivi etanol je rekao: „Izveštaj potvrđuje da EU zaostaje za ispunjenjem mera svoje klimatske politike u oblasti transporta. Mnoge zemlje članice nisu ni blizu ispunjenja svojih obaveza dostizanja udela obnovljivih od najmanje 10% u oblasti transporta do 2020. Jedan veliki razlog zbog koga Izveštaj ukazuje na 'spori napredak' je što Komisija nastavlja da razvodnjava svoju politiku prema biogorivima - koja obezbeđuju značajne uštede u emisijama gasova efekta staklene bašte. Ta nedosledna politika je razlog nedovoljne motivisanosti zemalja članica da koriste obnovljivu energiju u sektoru saobraćaja.“

EUObserver: Malo pokazatelja napretka

Izveštaj se osetno oslanja na podatke koji opisuju situaciju u 2014., piše EUObserver. To isključuje bilo kakvu uzročno-posledičnu vezu između bilo kog ukazanog pomaka napred vezano za te indikatore i strategije Energetske unije, jer situacija iz pomenute godine ne može reflektovati uticaj strategije koju je Komisija počela da primenjuje u 2015.

Za dve od pet dimenzija Energetske unije - energetske efikasnosti i istraživanja, inovacija i konkurentnosti - najsvežiji podaci su iz 2014. Drugim rečima, Izveštaj ne ilustruje šta je EU postigla u tim poljima od kako je startovao projekat Energetske unije.

Što se tiče treće dimenzije, energetske sigurnosti, samo jedan od tri indikatora raspolagao je sa podacima iz 2016, a druga dva su se oslanjala na podatke iz 2014. Dimenzija o stvaranju objedinjenog energetskeg tržišta raspolaže sa najsvežijim podacima iz 2015, pa se tu može sagledati neki napredak, konstatuje EUObserver.

EurActiv: Usporeno investiranje u obnovljive - izazov za EU energetske planove

Sadašnji udeo Evropske unije u ukupnim svetskim investicijama u obnovljive izvore energije iznosi svega 18%, sa bezmalo 50% koliko je bio pre šest godina, konstatuje EurActiv. Evropska komisija navodi da će morati da se otvore novi izvori finansiranja kako bi se postigao zacrtani nivo ulaganja od 379 milijardi evra godišnje da bi se ostvarili klimatski i energetske ciljevi.

E3G: Šta se može zaključiti iz Izveštaja o stanju energetske unije?

1. Tramp ne može zaustaviti tranziciju Evrope ka čistoj energiji

Poruka Izveštaja je da će i sa klimatskim skepticima u Beloj kući EU udvostručiti svoju leadersku poziciju u čistoj energiji, konstatuje energetska i klimatska konsultantska firma E3G.

2. Klimavi brojevi o napretku

Na prvi pogled pokazatelji dostignuća u oblasti čistih izvora energije deluju zaista alarmantno. Emisije su porasle, potrošnja energije takođe; ulaganja u OIE su smanjena. Ipak, posle velikog pomaka napred u prethodnim godinama u ovim oblastima, Evropska komisija insistira na oceni da je EU čvrsto na putu ispunjenja ciljeva za 2020. Međutim, čak i da se pokaže da su pokazatelji iz 2015. kratkotrajan zasto, on ukazuje na potrebu hitnog donošenja Evropskog plana investicija u sektoru čiste energije, ukazuje E3G.

3. Preusmerena ulaganja na dnevnom redu

Evropska komisija je upozorila na rizik preusmeravanja ulaganja i zaustavljanje smanjenja emisija štetnih gasova i pozvala zemlje članice da potvrde podršku razvoju energetske infrastrukture u najširem smislu u skladu sa dugoročnim principima Energetske unije. E3G smatra ovaj stav značajnim temeljem, sa velikim uticajem na planiranje EU infrastrukture i EU budžeta.

4. Čisto može biti dobro za konkurentnost industrije

Izveštaj se takođe preusmerava sa oslanjanja na sprečavanje velikih ispuštanja ugljendioksida na podršku novim budućim industrijama tehnologije proizvodnje čiste energije. U referatu o stanju energetske unije najavljeno je uspostavljanje novog Forum za konkurentnost industrije čiste energije, kako bi istraživanjem i razvojem postiglo obezbeđenje sredstava kroz otvaranje novih tržišta.

5. Akcija je u gradovima

Veoma često, evropska energetska politika liči na borbu potezanju kanapa između evropskih institucija i zemalja članica, dok se zapravo težak posao i realizacija zadataka događa u gradovima i krugu lokalnih vlasti, ocenjuje E3G. Stoga se Izveštaj o stanju Energetske unije s pravom usmerava na gradove, kao ključnu snagu sprovođenja energetske tranzicije.

Energy Cities: Stvaranje gigantske supermreže međusobno povezanih energetskih tržišta

Projekat u kome se gradovima u okviru formiranja Energetske unije daje ključna uloga, zasnovan je u suštini na stvaranju jedne gigantske supermreže međusobno povezanih energetskih tržišta, pri čemu bi gotovo svi oblici obnovljivi izvori energije morali da konkurišu jedni drugima poštujući ista pravila, konstatuje **Energy Cities**, udruženje evropskih lokalnih vlasti za oblast energetske tranzicije. Energy Cities je izašla sa svojim [prilogom alternativne slike](#) o napretku energetske tranzicije na lokalnom nivou, sledeći pet oslonaca ili dimenzija evropske Energetske unije. Papir ovog udruženja sadrži i preporuke za poboljšanja pravila o konkurentnosti i energetskog zakonodavstva radi održavanja momentuma u ispunjenju ovog EU projekta.

